

TELEGRAL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 8 fl. 50 cr., 8 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 8 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 8 luni 8 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrația tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 47

Corespondențele sunt a se adresa la:
Redacția „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30,
Epistole nefrancate se refuză. — Articulii nepublicați nu se înapoiasă.

INSETIUMILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
16 cr. rândul cu literă garmon — și timbru de 30 cr. pentru
șe-o publicare.

Sibiu, 29 Octombrie, 1884.

Hi pueri pueri, pueri puerilia tractant. Am mai spus cetitorilor că dicerea de mai sus pe românește s'ar traduce mai bine astfel: Copii sunt copii, și ei, copii fiind, fac prostii.

Așa sunt copii. Întreagă activitatea lor în frageda pruncie se reduce la imitare, maimuțare. Vede că face cineva ceva, trebuie să mai maimuțască și el.

Junimea ungurească dela universitatea din Budapesta a imitat pre cea dela Cluj. Făcută prostii cei din Cluj, trebuie să facă și cei din Pesta și aceasta după logica maimuțării.

Să constatăm faptul.

Junimea română dela universitatea din Budapesta a voit să se intrunească în seara Sântului Dumitru la cină comună. Scopul a fost duplu: Să cîneze la olaltă și să facă cunoștință.

Deja Vineri dimineață diarele din capitală aduc stirea, că românii voiesc să sărbeze aniversarea lui Horia și Cloșca. Se mobilizează întreaga junime ungurească din Budapesta și se pregătește la demonstrații.

Copie a demonstrațiunilor dela Cluj.

La 3/15 Maiu diarele din Cluj alarmează lumea că societatea „Iulia” face politică. S'a sistat activitatea acestei societăți, s'a sistat prelegerile la universitate din literatura română, și profesorului Silaș i s'a dat drumul deocamdată pentru durata unui semestru.

Lucrurile au mers în ordine și s'a făcut treabă. Diarele maghiare din Cluj și capitală au secundat. Studenții au aprins și ars publice în piață Clujului diarele române, au cântat ode ungurești frivole la adresa națiunii române, au spart poarta și ferestrele la locuința societății „Iulia.”

Astfel sa manifestat resmerița studenților din Cluj de astăvară și ea la ministerul de culte încă a produs ecou plăcut — a vallás és közoktatásügyi miniszteriumnál is szép viszhangra talált — după cum nioi spune feciorul episcopul reformat Szász Károly, care pe atunci era consilier de secțiune în ministerul de culte. Iunile Szász — fecior al tatului seu, ca să nu vorbească în vînt mai și argumentează, susține adeca, că s'a sistat din acel moment activitatea societății „Iulia.”

De bună seamă în maimuțarea cravalurilor de studenți dela Cluj s'a calculat la un asemenea plăcut ecou, căci și în Pesta s'a tras în combinație societatea junimei române „Petru Maior.” S'a dîs că această societate vrea să serbătoarească amintirea revoluției dela 1784.

FOITA.

Câteva obiceiuri și credințe de ale românilor antici, păstrate în poporul nostru.

(Încheiere).

Continuând cu datinile dela nună, aflăm mai departe că la romani era datina ca mireasa să-și înfrumusețeze „tempile capului” cu o cunună compusă din cele mai frumoase flori.

Toți ne-am putut și ne putem convinge de existența acestei datini deși poate nu pretutindea, dar la tot casul în majoritatea ținuturilor locuite de români.

Ba după cum știm, că nu-și dau și așa silință succesoarele matronelor romane ca în măestria aceasta să se intreacă una pe alta.

Caia Cecilia una din florile cele mai alese a Romei și-a pregătit pentru cununie nește vestimente anume, pre cari și le-a păstrat ca o amintire din acest timp.

Între aceastea era și o tunică lucrată cu multă artă și mult gust astfel încât a atrăs admirăriunea tuturor.

Suridându-i norocul la acest scump pas din viața omului adeseori în tomna vieții sale privea cu multă satisfacție la vestimentele de cununie, cari i mai reamintea timpul fericit de odinioară.

Curând după aceea devină o datină mai la toate românele, numărul celor cari se încercă a o imita creștea repede, până ce devină o condiție *sine qua non...* la cununie.

Nu trecu mult și acestei datini îi urmă alta, după care fața mireselor se acoperă cu o pânză numită „flameum.”

Româncele noastre nici în această privință nu și-au uitat a urma într-o toate pe străbunile lor.

E o regulă generală putem să spunem pentru toate miresele noastre, că la cununie să se presințe că se poate mai bine, în cele mai frumoase vestimente și chiar anume pregătite spre acest scop. Aceste vestimente și le conservă ele cu toată îngrijirea până la cele mai adânci betrânețe.

Nu arare-ori audi căte o bătrâna gârbovită de sarcina anilor povestindu-ți despre timpul cununiei sale.

În decursul acestei povestiri când de pe față ei poți ceta îndestulire deplină și bucuria de care e cuprinsă, între altele te trezești numai vorbindu-ți de vestimentele cu cari a fost atunci îmbrăcată și la dorință eprimată și le și arată.

Ne putem închipui ce bucurie poate simți omul în tomna vieții sale când numai revocarea în memorie a timpurilor de aur îl mai nutrește.

În cele mai multe părți s'a conservat și datina de a acoperi fața cu un fel de pânzătură. Aceasta se poate vedea cu deosebire pre Târnave și Mureș.

petriotică, demonstrația glorificată în articoli lungi și sfărători.

„Kossuth — nota” are următorul cuprins:

„Kossuth Lajos azt izente.

Elfogyott a regementje.

Ha még egyszer azt izeni.

Mindnyájunknak el kell menni.

(Pe românește: Ne-a trimis veste Kossut Lajos, că i s'a sfârșit regimentul, dacă ne va mai veni vestea aceasta, trebuie să mergem cu toții la el.)

Regimentul lui Kossuth s'a sfârșit prin capitularea dela Világos — (Siria). Armele victorioase ale Russiei au pus capăt revoluției, prin care a fost detronată casa Habsburg.

De atunci și până acumă Kossuth trăiește fără armată și casa Habsburg domnește preste Austro-Ungaria.

Junimea maghiară — viitorul națiunii maghiare, glorificată de diare, ne spune în gura mare că la un semn dat ea va alerga sub steagul lui Kossuth spre a detrona casa Habsburg. Io față acestor porniri, identice cu entuziasmul maghiar dela 48—49, nu ne vom mira, dacă junimea română prigonită de cea maghiară, va răspunde la nota lui Kossuth cu hora românească:

„Astăzi cu bucurie românilor veniți

Pre Iancul în bătălie cu toți să-l însotiti.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.”

Sibiu, 29 Octombrie 1884. Domnule Redactor. Mi-a fost dat ca la a opta zi să ve scriu o despre lucruri naționale, cari de departe de a avea caracter politic, pe teren literar promovează interesele noastre naționale. Pentru mine lucru mai îmbucurătoru nu există. Devotat chie-marei mele și credincios ei, și și noapte me îngriesc de soartea scoalei, care este incredințată capacitatei sau mai bine liberei mele voințe. Tot ce tăie în sfera culturală me interesează, și nu ve va prinde mirarea dacă după adunarea generală a despartémentului III al Asociaținii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la Avrig, ve scriu astăzi despre adunarea generală a Reuniunii femeilor române din Sibiu, ținută eri aici în Sibiu.

Este vorba de lucrare națională, în interes literar național, și Domnia voastră până acumă — dic esprès până acumă — n'ați octroiat separatismul în lucrările literare de interes național. De aceea de și nu sunteți nationalist cu patentă modernă și

Romanii în timpul nuntei, se întărau a promite mirilor și chiar a le da căte ceva ca un fel de present. Aceasta o faceau mai vîrtoș nașii și consanțenii a căror prezenta reprezentau căte odată lucruri foarte prețioase. Această datină frumoasă a trecut până la noi.

In timpurile noastre după cum știm această datină a luat o dimensiune mai mare. Astăzi nu numai consanțenii și nașii iau parte la ajutoarea junei părche, ci toți căță asista la ospăt se întrec și adauge căte o petricică la fundamentul casei cei nouă. Darurile ce se fac cu astfel de ocazii sunt varii după cum sunt și locurile unde se fac. În unele părți constau din bani în altele din deosebite obiecte. Deoarece că daruri se fac.

Mai era la romani datina, ca atunci când mireasa păsea pentru primadată în casa mirelui se împedea de prag astfel trebuia ridicată. Până în diua de ași în unele părți se observă această datină și ca nu cumva mireasa să se impedece este trecută de socrul seu.

Pre largă astăzi datini, cari după cum am vădă privesc mai mult cele ce s'au făcut și se fac la nunte, mai sunt încă și alte datini și credințe a căror origine o sălăim la romani.

Este știut că precum Grecii aşa și Romanii din monoteism au căzut în politeism, formându-și o mulțime de dei după fantasia lor.

sfără mare, eu ţin mult la loialitatea cu care tracăți lucrurile, și eu placere ve urmăresc. Este apoi afacerea convingerii mele încât 'mi convin sau nu lucrurile, ce tracăți.

Deja la trei oare după ameađi sala dela casina română era îndesuță de lume. Ve mărturisesc că eu adunare generală mai cercetată de mult nu am văđut la „Reuniunea femeilor române din Sibiu,” și marea multime m'a aruncat cu trei ani înapoi, revocându-mi în memorie entuziasmul documentat la întemeierea ei.

Adunarea s'a deschis prin doamna vice-președinte Iohanna Bădilă după toate formele parlamentarismului. Când am audiat sunând clopoțelul, mi-am adus aminte de viața parlamentară și mai târziu ve voi spune, ce impresie mi-a făcut acest parlament de muieri.

Doamna președintă Bădilă după ce salută pre membrii prezenti anunță dureroasa știre despre trecerea din viață a membrului onorar al acestei reuniuni, general Davila. Adunarea generală și manifestă condolență prin sculare.

Earăsi cas de moarte. Si Doamne — la casuri de moarte omul totdeauna simte câte un gol în inima sa. Ce frumos este, când omul lasă după sine atâta doveđi de admirație și condolență ca și generalul Davila.

Doamna Anastasia Toma a cedit raportul comitetului despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală. Reproducem raportul la alt loc în toată extensiunea lui.

Cetitorii nostri vor să așteptăm după adevărata lui valoare, întocmai după cum l'au prețuit adunarea generală. Din partea noastră aducem complimente secretariului Reuniunii, care nu este persoană necunoscută pe terenul literaturii noastre, și tare sperăm că ne vom mai întâlni cât mai curând ca luptaci pe terenul cultural.

Raportul s'a luat cu placere la cunoștință și la propunerea domnului Visarion Roman, director al institutului „Albina,” comitetului i'sa exprimat mulțumită la protocol pentru activitatea desvoltată în interesul reuniunii.

Este vorba de aprecierea unei activități obositore și comitetul reuniunii din August începând în adevăr să au supus unei activități obositore. De trei luni de dile doamnele din comitetul Reuniunii în toată diua și au oarele lor de oficiu, de multe ori căte 8—10 pe zi. Sortitura întreprinsă le-a dat și încă le va mai da de lucru. Două saloane mari ale doamnei presidente Maria Cosma s'a prefăcut în salon de expoziție. Aici lucră comitetul de dimineață până seara, necruțând spese, osteneală și de multe ori având a se espune susceptibilității nemotivate a Onoratului Public.

Eu am admirat activitatea comitetului. Dumnejudeu a fost bun și celor mai debile încă le-a conservat sănătatea spre a putea lucra ele cu mai mare încordare și extensiune în interesul Reuniunii. Am admirat și paciența Doamnelor, când li s'a făcut imputări și pentru greșele de tipariu ale diarelor noastre, pentru cari nici sărmăni corectori și redactori nu pot fi luati la huiduiala.

S'a statorit apoi budgetul pe anul 1885 cu 2608 fl. venite și 1926 fl. cheltuieli.

Fiind a se intregi două locuri în comitet, devenite vacante prin retragerea domnișoarelor Sabina Brote și N. Dunca, se alege o comisiune de candidare în persoanele doamnelor președinte Iohanna

Bădilă, N. Ghibu și domnișoarei Iustina Roman. După redeschiderea adunării se aleg de membri în comitet doamnele E. Bugarsky și Otilia Comșa.

Cu acestea s'a terminat obiectele de per tractat și adunarea generală s'a declarat de încheiată.

Desbaterile au decurs în ordine exemplară și în o liniște proverbială. Lucru paradox acesta în viața parlamentară, și aceasta cu atâta mai vîrstos, cu căt noi ne-am dedat cu sgomotoasele scene din Anglia, Ungaria, Franța și Croația, încât noțiunea noastră despre parlamentarismul actual prin parlamentarismul delicat de eri ni se dă de minciună.

Avis Starcevicianilor!

Reuniunea femeilor române din Sibiu progresează cu pași repeđi. Si ea are un mare avantaj. Scoala română de fetițe înființată și susținută de ea, face frumoase progrese. De aici se poate explica insuflețitorul zel al comitetului și entuziasmul publicului pentru această reuniune. Omul când vede după lucru seu roade, se insuflește și continuă. Există un stimul permanent spre activitate, și acest stimul nu mai este fantasie.

Progresând pe această cale, adi mâne nu vom mai avea fetițe române, care pe fetițele dela scoala română să le salute cu drăgălașele cuvinte:

„Ihr gehet in die walachische Schule.”

Slovă.

Raportul

comitetului „Reuniunei femeilor române din Sibiu,” cedit în adunarea generală dela 28 Octobre a. c. st. v.

Onorată adunare generală! Comitetul căruia onor. ad. gen. din 26 Februarie i-a încredințat soartea Reuniunii femeilor române din Sibiu, și cu ea soarta scoalei noastre de fetițe, vine a raporta despre activitatea sa în intervalul acelor 8 luni de dile.

Acest comitet dela ultima adunare gen. a ținut 8 ședințe.

În ședința dela 29 Aprilie v. și-a reales de președinte pre doamna Maria Cosma, de vice-președinte pre doamna Iohana Bădilă, de cassarii pre dl Dr. Aurel Brote, director al băncii Transilvania și de secretarii pre dl Matei Voilean redactor al „Telegrafului Român.”

În ședința sa din 9/21 Maiu comitetul a hotărât a recerca corpul profesoral pentru edarea unui plan spre înființarea clasei a VI pentru anul scolar 1884/5, la care corpul profesoral aduce la cunoștință comitetului că înființarea clasei a VI este necesitate absolută, și recercă comitetul a închiria pentru scoale o localitate mai mare cu cel puțin patru odăi; totdeodată se ofere a reprovedea învețământul și pre anul scolar 1884/85.

Spre acest scop comitetul, negăsind alta localitate mai acomodată a închiriat casa consistoriului archidiocesan Nr. 37 din strada Măcelarilor etajul I, unde se află patru odăi pentru scoală, și una care se folosește ca locuință privată a Domnișoarei directoare Eleonora Tănăsescu, pre care odaia comitetul a provăduț-o și cu mobile nesesarie.

Diua de 16/28 Iunie a fost o di de sărbătoare pentru reuniunea noastră, diua primelor esamene la înțirul nostru institut de fetițe din Sibiu.

Nu ne-am indoit nici când despre rezultatele favoritoare, știind pusă soartea gingeșelor noastre odrasle în mâni atât de demne precum este stimul nostru corp profesoral, dar fructele culese după un timp de ostenele abia de opt luni a fost atât de

ste au scăpat capitolul de furia Gallilor, cari prădară țara ca nește lăcuse.

În timpurile noastre țărănești dele sate tot după cântatul cocoșilor se orientează. Astfel deosebesc cântatul cocoșului întâia oară, adoua oară etc. După aceste știe sătea în ce timp se află și sculându-se merge spre a-și indeplini munca sa dilnică precum și alte afaceri necesare.

Mult bine au adus aceste paseri oamenilor încă din timpurile vechi și continuă a aduce încă și astăzi.

De căte ori se iveste pe firmament vre un comete țărănești prevestesc că și mai căte în viitor. Mai cu seamă cred că are să urmeze vre un resbel sau altă calamitate; de aceea în tot timpul apariției aceluia fenomen circulează printre deneșii nenumerate faime. Augurii la romani încă profetau din poziția stelelor. Se înțelege că predicatorii acestora li se atribuia o mai mare însemnatate și mai totdeauna când mergeau la vre-un resbel întâiu consultau oraculele augurilor.

Întâmplându-se ca la nașterea unui copil să se arate vre un semn să fie de exemplu fortunos sau altceva, românii diceau despre atare că va fi un fluturat, hăbăuc etc.

La noi cu deosebire femeile prevestesc diferite lucruri despre nouă născut în viitor.

multe și frumoase încât tot publicul a rămas incantat de cele ce au văđut și audit. Ochii nevinovatelor copile prin strălucirea lor, vesteau plăcerea de a respunde în dulcea limbă maternă, și ochii umedi ai părinților multămirea și satisfacția de a fi putut ajunge o di atât de mult așteptată atât de măreață.

Cu multă placere amintim că zelosul și demnul nostru membru onorariu Dna Adelina Oltean din Craiova, a trimis pentru premiera elevelor 100 exemplare cărți, pentru care comitetul i-a exprimat pe cale diaristică multămirea sa.

Cu placere aducem la cunoștință on. ad. gen. că între puterile didactice din anul trecut numerăm și pre domnul Ioan Slavici directorul foaiei „Triunghiul”.

În numărul elevelor s'a sporit din anul trecut cu 5 și acum cercetează scoala 22 eleve dintre care 13 cu domiciliu din Sibiu, ear 9 din provincie.

Ne împlinim o prea plăcută datorință anunțând că domnul Iosif Sterca Șuluț jude reg. în pensiune, a destinat venitul curat după Memorium seu partea V-a în folosul soalei reuniunii noastre, și a depus la dna președintă 50 de exemplare din aceasta brosură, din care s'a și vândut căteva; totdeodată dl Șuluț a dat Reuniunii 3 fl. v. a. bani incurși pentru susnumita carte dela dl profesor Mihăilescu din Craiova.

Comitetul a exprimat dlui Șuluț pentru acest dar multămîta sa pre calea publicității.

Cu placere aducem la cunoștință on. adun. gen. că la 28 Martie anul curent ținându-se adunarea acționarilor institutului de credit și de economii „Albina” din cuota de binefaceri rezultată din bilanțul anului 1883, a votat pentru reuniunea noastră suma de 221 fl. 17 cr. — pentru care comitetul a adus institutului „Albina” multămîta sa.

Aducem la plăcută cunoștință a on. ad. gen. că dela dl Antoniu Mocioni de Foen membru onorariu al reuniunii noastre am primit suma de 50 fl.

Prin dna Adelina Oltean: dela dna Elena Angelescu 20 fl., dela dnul loc. col. Aleandru Tell 50 fl. v., și dna Hermina V. Ignat din Beiuș asemenea a trimis reuniunii noastre 10 fl. v., pentru care sume comitetul a dat multămîta pe calea publicității.

Între generosii donatori înregistrăm și pre locuitoarea din Reginari Dobra Hodrea, care ca și în anul trecut a binevoit a dona scoalei noastre 2 stângeni de lemne — primind multămîta publică prin diare.

In ședința de djo 9/21 Maiu comitetul a decis în sensul §-lui 21 arangarea unei loterii de efecte în folosul scoalei de fetițe; spre a-și ajunge acest scop comitetul a tipărit apeluri călduroase, trimițându-le în toate părțile locuite de români, în urma cărora a respuns cu sutele surorile din apropiere și depărtare, și astăzi privim cu fală la frumoasele roduri ale mânărilor sălitoare atât dela orașe cât și dela satele noastre. Suntem în drept a dice că speranțele noastre au fost multămîte preste așteptare. Femeia română a arătat ce poate când voiește, și noi prin zelul ei am ajuns astăzi în poziția de a arangia o loterie cu o mie de căștiguri; foarte multe din trăsnele întrec prețul de 30 fl. cele mai multe dela 5—20, fl. ear nici unul sub valoarea de 51 cr. Vedînd comitetul îmbucurătorul rezultat al acestei întreprinderi hotărî a cumpăra și din partea reuniunii un premiu, ca căștig principal pentru lo-

In fine mai e de însemnat o datină carea se practică față cu cei morți. De căte ori muria cîineva totdeauna înainte de a-l îngropa i se punea un ban în gură. Aceasta o faceau românii conform credinței lor păgâne după carea sufletul mortului avea să treacă peste riurile Styx și Lethe. Si fiindcă aci era un vîmăș cu numele Caro nimenea nu putea trece înainte de a fi plătit vamă.

Acesta datină a rămas și se practică de poporul nostru, firește el o face fiindcă așa s'a tredit din bătrâni fără de a-și ști da samă. Omenirea luminată de principiile religiunii creștine are altă idee despre viață viitoare, de cum era a pagânilor.

Accea cîndină păgână s'a sters dinaintea luminei creștinești remanînd numai datina goală fără de nici o importanță reală.

Acstea sunt căteva datini pe cari le affâm la poporul nostru și cari sî-au originea la vechii români dela cari ne deducem și originea.

Ear noi în semn de reverință către străbunii noștri, să ne aducem aminte diua și noaptea de vulturele Romei a cărui aripă se estindeau mai preste tot rotogolul.

Insuflați de curagiul și eroismul acestora să înfruntăm ori și ce pericol care s'ar opune mersului desvoltării noastre naționale; numai făcînd astfel îne putea validitate un loc onorific în concertul popoarelor europene.

„Motul.”

erie. Acest premiu sunt 2 girandole în preț aproape de 200 fl.

Mai departe comitetul a decis a se esmitre 12000 losuri în preț de căte 50 cr. Ear ca publicul român și strein să se poata delecta în frumșetă obiectelor, comitetul va aranja o expoziție, care nu va fi împreună cu spese de oarece se va face în 2 odăi, pre care dna președintă avu bunătatea a le oferi comitetului spre acest scop, și prețul întrării la expoziție va fi modestă sumă de 10 cr.

Ce se atinge de membrii comitetului avem regeabilă datorință a anunță că a demisionat domnișoara Nina de Dunca din cause familiare, și d-ra Sabina Brote din cauza depărtării sale pre mai lung timp din Sibiu; — comitetul primește cu părere de reu aceste demisiuni și a decis a propune la timpul seu on. adun. gen. alegerea altor membrii în comitet. În ședință din 23 August secretariul comitetului dl Mateiu Voilean asemenea demisioneză din cauza multelor sale ocupării de secretariu și s'a ales dna Anast. Toma.

Aducem la plăcuta cunoștință on. ad. gen. că între membri pe viață s'a inscris dna Elisabeta Bugarski cu suma de 25 fl., între membri ord. cu taxă de 2 fl. Dna Iosefină Răcuciu, și ca membru ajutător cu taxă odată pentru totdeauna de 25 fl., dl Nicolau Fekete Negrușiu. Red. în Gherla.

In fine ne ținem de datorință a anunță că numărul membrilor reuniunii noastre este următorul: fundatori 2 ordinari pe viață 22, ordinari cu taxă anuală 112, ajutători cu taxă pe viață 26, ajutători cu taxă anuală 50.

Ear avearea Reuniunii se urcă la suma de 4100 fl.

Aci este on. adun. gen. descrisă în liniamente scurte activitatea comitetului dela 26 Faur incoace; și acest comitet privește cu ochi senini în față on. ad. gen. nutrind firma speranță că și-a împlinit cu conștiințiositate datorința sa.

Sibiu, din ședința comitetului dela 26 Octobre (7 Noembrie) 1884.

*Maria Cosma,
pres.*

*Anastasia Toma,
secr.*

Resunet din Transilvania

(la discursul lui C. Radulescu.)

Impregiurările vechi, în cari a trăit poporul român din Transilvania s'au schimbat cu totul. Societatea nu mai trăiește în condițiunile cele vechi, nici în atmosfera ideilor și deprinderilor ante de 1848. Toate instituțiunile noastre comunale și culturale reclama reforme, cari toate sunt împreunate cu spese mult constisoare și cari toate trebuesc acoperite din sudoarea țăranișului român. Noaș statul nu ne vine în ajutor nici cu o pară frântă, de unde urmează în mod prea firesc, că încordările noastre spre a ne acoperi toate lipsele, trebuie să fie îndecite și insuțite, ca ale celorlalte popoare conlocuitoare, cari parte din vîstieria statului, parte din fundațiuni adunate tot dela noi, susțin scoli, preoți, invetători și în genere pre toți factorii cheamăți a face servitii pentru națiunea din care fac parte.

Capitalul e o putere, prin care o parte a omeniei stăpânește pre ceialaltă. La noi aceasta arerie de viață lipsește aproape cu desăvârșire și așa poporul nostru în loc de a usa de o muncă colectivă, e redus la munca individuală cu mâinile, care nu poate ține lupta cu cea dintâi, ci mai curând sau mai târziu va trebui să succumbe după o luptă desprăzuită, la care e oséndit chiar și acumă. Producția a început a rămânea în decreștere față cu trebuințele, de unde rezulta necesitatea unui import din alte țări, care import ne scoate tot capitalul din țară afară și așa productele noastre devin reduse la prețuri de nimică.

Grânele, cuceruzele și în genere tot ce produce pământul nostru, sunt atât de estime, încât din superplusul necesariului de casă, abea se pot acoperi dările cele enorme și alte cheltuieli, cari se înmulțesc, fără ca economul să aibă de unde le acoperi să nu atingă capitalul fundamental: moșioara strămoșască.

Un ram de economie, adeca cel al vitelor, ar fi unicul și cel mai rentabil pentru noi. Deacă umbă omul din o parte a țării până la ceialaltă, observă nu fără un resimțiu, că în Transilvania numărul vitelor atâtă a scăzut, încât e temere, că adi măne vom fi nevoie să importăm chiar și vite din alte țări. Din curți de ale țăranișilor noștri, de unde mai nainte erau căte 4 și 6 boi și căte 2 pluguri, adi, spre cea mai mare daună abia vedem un plugșor tras de două văcuțe sau de doi bouleni. Fiind lucrul astfelui e o urmare naturală, că țărani nu mai au gunoi destul, cu care să amelioreze pământul esploarat, și așa și producția pământului devine din ce în ce mai slabă, așa că în multe cazuri economii nostri abia și scot semența. Nimica mai natural decât îngrijirile se-

ricase ce preocupa pre toți bărbații nostri a căror inimă mai bate românește. Spre scopul acesta prima atenție trebuie să ne fie îndreptată asupra preșinerii, nobilitării și înmulțirii vitelor. Acest ram de economie pre lângă aceea că aduce venite frumoase și prețuri din cari economul și poate acoperi trebuințele sale, mai are avantajul, că ne dă un cant și un gunoi, care promovează celalt ram al economiei adeca agronomia. O agronomie, din care se poate economii nostri trăi, adi nu ne o mai potem închipui, fără a căuta că și mijloace pentru înmulțirea animalelor de casă și în special pentru nobilitarea și prasirea animalelor cornute și a calilor.

Economia de oi, care aduce mai anii trecuți frumoase venite oierilor din Transilvania, e în o decădință totală. Productele oilor: lana și brânza nu se mai pot aduce nici când cu siguranță din România și din Dobrogea, de oarece ministrul nu poate săi omul când i plesnește prin cap a închide vâmile sub diferite preteste și așa oamenii sătui de sicane, sunt siliți a înceta de a purta o economie împreună cu cele mai mari necasuri și torturi ce și le poate omul închipui. Aici în Transilvania partea cea mai mare a câmpilor sunt semenate cu plante de sapă și cu plante de nutreț precum e lucerna, trifoiul, mazerichea, și așa păsunatul e redus la locuri inguste, unde turmele oierilor numai pot afila nutrimentul necesar în decursul verei, și așa sunt siliți a-și lua refugiu la păsunatul de munte. Cine cunoaște munții Transilvaniei, de pre cari abia în lunile Iuliu-August începează neaua, și poate închipui multele calamități la cari sunt espuși oierii. Pre lângă aceste mai vine și o altă calamitate, adeca bântuelile din partea animalelor. Viitorul oierilor dar e pus în joc și nu avem de a perde mult timp cu cugetări în dreapta și în stânga, dacă nu voim, că oamenii, eri alătări cu poziție frumoasă, adi măne să-i vedem redusi la sapa de lemn prin vecsitudinile economice ale timpului în care trăim.

Ce să dicem despre vierii și vieritul din Transilvania? Vieritul până pre la anul 1872 a fost un ram de economie din cele mai rentabile.

Prin concurența ce a făcut berea în timpul din urma vinurilor, ramul acesta de economie a pierdut foarte mult din însemnatatea sa. Până bine de curând, berea era o beutură mai cu samă cunoscută pre la cetăți și orașe mari. Cred că nu va surprinde pre nimenea comunicatul, că în un singur oraș de lângă Sibiu în anul acesta s'a consumat la 12 mii de butoae mari și mici, cari în calcul mediu fac circa 750 hectolitre de bere! Comunicatul acesta e suficient spre a constata tot mai mare dimensiune ce o ia consumul de bere în canticul vinului produs de vierii noștri. Dar chiar și când vinul nu i s'ar face o concurență așa de mare, economia de vii începe a fi împreună cu spese mari mari. Se abstragem dela lucru, care și acum e tot ca în decenile trecute, și să asemănăm numai prețul lucrătorilor și al parilor. Un lucrătoriu pre la anii 1860 era multămit cu 20—30 cr. v. a. la di, precând adi sub 60—70 cr. nu capeți nici un lucrătoriu, plus mâncarea și beutura. Diferența de atunci și acum e formidabilă, pre când valoarea vinurilor în loc de a se urca, scade; și e tare de temut, că anul acesta pre cum bucatele sunt reduse în prețuri, așa și vinul va fi o veadră transilvăneană de 8 cupe — 11 litri cu 60—80 cr. v. a. Cifrele aceste atestă din destul în ce proporție pot sta venitele vieriului cu cheltuielile sale și prin urmare în ce mod se mai rentează de a mai cultiva adi viața de vii, care în anii pre la 1860 aducea economilor foloase mari și vierii erau clasa cea mai de invidiat dintre economii din Transilvania. Mai vin acum a se mai adauge la lucrul cel mult al viilor și parii.

Poporul nostru conservat cum e, nu lasă nimic din dăinile și obiceiurile ereditate dela moșii și strămoșii sei.

În casul de față încă i place a fi conservativ chiar și spre dauna sa vedită.

În anii trecuți era leșne a părui vițele de vii cu pari de brad. Munții cei seculari, de cari e îngrădită țeara întreagă, oferă parii în abundanță. Locuitorii de pre la satele mărginile nu aveau alta osteneală, decât să se sue vro 100 de pași din sat afară și deja erau în regiunea brașilor celor frumoși, de unde până seara aducea cu înlesnire vro 2—3 sute de pari și i potea și vinde suta cu cel mult doi fl. de oarece romanul era multămit a potea câștiga 4—6 fl. cu vitele sale la di, și încă ce câștigă ușor pre acolo.

Adi bietul locuitor de pre sub munți trebuie să meargă 3 qile până ajunge la brađi pentru pari. Diferența de atunci și de acum e mare și prin urmare i e preste putință de a vinde suta sub 8—10 fl. v. a. Va se dică un singur par costa 8—10 cr. v. a. Un astfelui de par tot la 3 ani cel mult trebuie în-

locuit prin altul, de unde urmează ca un econom midlociu are lipsă în fiecare an de circa 500 pari cu 40 fl. până la 50 fl. Sunt însă ani în cari tot produsul viilor sale nu l desdaunează nici cu suma data pre pari, și așa via, care de regulă produce cam la al 3 lea an ceva mai cu imbelșugare, în loc de a fi un isvor de câștigă pentru țăranișul român a devenit o adeverată plagă și un isvor de săracie constată.

Este deci datoria inteligenței române, care trăiește din sudoarea poporului român, ca să arete modul cum s'ar putea impuțina cheltuielile barem în punctul acesta. Spre scopul acesta credem a nu greși dacă vom recomanda vierilor nostri un alt mijloc de a înlocui parii de brad. Este cunoscut că acașul este o plantă, care crește și ajunge o desvoltare normală foarte iute. Semința de acaș și foarte eficientă. În trei ani avem pre un loc de 1/4 de jugăr cel puțin o mie de acaș, cari tăiați ne dău pari cei mai buni și sunt cu mult mai tari, ca parii de brad. În chipul acesta vierul nostru scăpă de o cheltuină, care formează o rubrică însemnată în economia viilor. A recomanda economilor să înlocuească parii cu fire de drot, nu aflăm de consult de oare ce deosebite drotul ruginește și e scump și el, ear de altă parte dă mult lucru și la întindere și după culesul viilor, când viile trebuie îngropate. Una este clima în Franța și Italia alta e la noi în Transilvania.

Sunt vederi, că teritoriul pre care adi se cultivă viața de vie ar trebui înlocuit cu cultivarea hămeiului. Nu împărtășim vederea aceasta întru toate, deși e constatat, că hămeiul e adi o plantă din cele mai căutate. Archiducele Albrecht încă cultivă pre moșile sale un teritoriu de 90 jugăre catastrale numai cu hămei. Si cum nu? La hămei se folosește tot ce are: din coaja lui se fac funii și pânză ca din cânepă, din frunze se fac vasele pentru coloritul lănei și a țesăturilor de lână: din bucătăile cele crude nutreții pentru oi, vaci etc. ear din fructe o făină aromatică plină de oleiu, care se întrebunează la facerea berei. Vedem deci, că avantajele cele multe și mari ce ne oferă cultivarea hămeiului, ne îndrumă ca să cultivăm o parte din moșile noastre cu hămei, fără însă ca prin aceasta, se abandonă viața de vie cultivată încă de timpul Romanilor cu bun succes. E vorba numai să căutăm mijloacele, cari ne vor face posibilă cultivarea ei în mod mai lemnicioș și cu mai puțin cheltueli. Am esmis propunerea în privința parilor și înlocuirea lor cu pari de acaș, pre cari și-i poate crește fiecare econom, fără ca să fie silită să da un crucieri din punga sa.

Ne ar remânea să mai vorbim despre cultura pomilor. Importanța acestui ram de economie e descrisă în opere voluminoase din destul. Aici e necesar să constatăm, că noi transilvănenii și în acest ram de economie am rămas înapoi altor popoare. Vina la aceasta parte mare o poartă însăși institutele noastre de cultură, preparandiile și seminariele noastre, din ale căror programe acest ram de știință până bine de curând a lipsit cu totul; așa preoții nostri au eşit din acele neprovantăți cu materialul necesar de a fi în toate direcțiunile folositorii poporului. În timpii mai noi s'au făcut, ce e drept începuturi frumoase, rezultatele după cari trebuie să judecăm avântul cel ia aceasta cultură, lasă încă foarte mult de dorit. Abstragând dela folosul material, și dela bogăția ce eferă țăranișului roman poamele pomii sunt în stare a preface din locuri uricioase și deșerte un adevărat raiu pământesc. Ce e mai natural, că romanul nepăstuit de toate părțile și prin toți veneticii să caute că și mijloace de a preface multele locuri deșerte și pleșuge în tot atâtea grădini, cari pre lângă dobândă materială vor fi în stare ai preface gustul estetic, a-i nobilită inima și chiar și sănătatea i-o va întări spre binele seu și spre al familiei sale. Avantajile aceste ce ni le oferă cultura pomilor, până acumă parte mare le am negle și nu e de perdut timp, ca în curând să ne îndrepătam privirile cu toată seriositatea asupra acestui ram de economie. La noi statul nici în direcția aceasta nu ne vine în ajutoriu. Institutele susținute de el se par a servi numai curat pentru scopuri cu tendințe „patriotice“. La scoalele de agronomia și pomologia din Cluj, incă mi este mie cunoscut, nu-i nici un unic frequentant roman!

Cauza de sigur nu sunt românii ci modul în care ei sunt tractați.

Nu ne rămâne decât, ca pre lângă institutele noastre de cultură să se facă mai mult ca până acumă. Spre scopul acesta ar fi necesar, ca aceste institute să împartă în fiecare an cu prețuri modeste oltoiu din cei mai buni pre la scoalele noastre, ear invetătorii din pădureții lor semenați în scoala de pomni să nobilizeze căt de mulți și să împartă la diferiți locuitori din comună, ear cu prețuri scăzute sau chiar și fără bani. Dispoziția aceasta ar fi

trebuie să devină obligatorică pentru instituțiile preparandiale și de aci în mod firesc și pentru comitetele parochiale din comune. În chipul acestor în timpu cel mai scurt, mult 4—5 ani am avea un ram de economie, care ar contribui mult la ameliorarea stării materiale a țăraniului nostru. Așteptă dela alții să ne vină în ajutoriu, e un adevărat indifferentism, și indiferență nu trebuie să mai fim unde și când e vorba de a sări țăraniului nostru într-ajutoriu.

Am atins în câteva linii generale starea economică a țăraniilor nostri din Transilvania, pentru că ea diferă înсătăva de a fraților băneșteni*) și e bine ca să ne cunoaștem unii pre alții pe toate trenele publice.

„Luminătoriul.“

Mulțumită publică.

Pentru sortitura aranjată de Reuniunea femeilor române din Sibiu au mai incurz următoarele:

Dăoara Alessandra Moga, 1 calendar de părete brodat pe canevă argintiu; dăoara Lucia Cosma, 1 săculeț de noapte brodat și montat; dăoara Sofia Bria, 1 corfă de hărtie montată cu mătasă albăstră; dna Maria A Cosma n. Dragos, 1 covor brodat cu lână și tivit cu catifea neagră; dna Maria Bănuț n. Comșa, 1 corfă cristalizată și două vase de porcelean.

Pentru bunăvoiță documentată față cu scoala reuniunii comitetul le exprimă mulțumită pe calea aceasta.

*) Ba mai intru nimic. Tot acele calamități există și pe la noi.

Red.

Nr. 2249.

CONCURS.

Pentru administrarea corespondătoare a podurilor comunali și bisericesti, cari se află pe teritoriul comunelor, Seliște, Gales, Tilișca, Vale, Sibiel, Cacova, Orlat, Gurariului, Aciliu, Mag și Săcel apartinătoare de cercul Seliștei, comitatul Sibiului precum și pentru facerea planurilor de exploatare silvanale, cari vor mai fi de lipsă, prin aceasta se deschide concurs pentru implinire unui post de silvicultor cercuale.

Reședința oficioasă: Seliște.

Venitele împreunate cu acest post: salar, bani de quartir, pașal de cancellaria și călătorie, fac la olaltă 1265 fl. anuali.

Pentru facerea planurilor de exploatare afară de aceasta va veni o remunerăție corespondătoare.

Competenții, cari afară de recerintele prescrise în §. 36 art. de lege XXXI ex 1879 și cunoștința limbei oficioase maghiare posed și limba română și germană și totdeodata sunt versati și în afaceri de administrație silvanale, sunt provocăți a-și înainta cerurile înzestrare cu documente în termin de șase septembri la subscrisul pretor.

Seliște în 5 Noiembrie 1884.

Pretorele cercuale.

Nr. 364 1884.

[930] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățătoriu la scoala confesională gr. or. în comuna Vârmaga înătoare de protopresbiteratul Geoagiu II, se scrie concurs până la 26 Noiembrie a. c. st. v.

Salarul anual regulat este 200 fl. v. a. quartir și lemne de încăldit.

Doritorii de a ocupa acest post vor așterne suplicile lor la subscrisul oficiu protopresbiteral instruite cu documentele prescrise până la termenul susindicate, se face cunoscut încă și aceea, că deși numai cu I-a Decembrie a. c. cel ales va începe învățământul, totuși salariul de 200 fl. i se va solvi fără scădere.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geoagiului II în conțelegeră cu comitetul parochial respectiv.

Săcărâmb, 24 Octombrie 1884.

Sabin Piso,
prosp.

Nr. 195

CONCURS.

Devenind vacanță parochia gr. or. de clasa III-a din comuna Feneș în protopresbiteratul Cetății de peatră, pentru reîntregirea acesteia se scrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

- Dela 160 familii căte o măsură mare de cucuruz sfărmit.
- Usufructul anual a 3 cimitieri.
- Stolele dela anumitele funcții preotești statorite pe baza decesiunii sinodului protopresbiteral din a. 1872.

Toate aceste computate la olaltă dan un venit anual de 400 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie au a-și așterne cererile instruite în sensul prescriselor Stat. Org. și a Regulamentului pentru parohii din 1878 până la terminul susamintit la subscrisul oficiu ppresbiteral per K. Monostor.

Cărpiniș la 27 Septembrie 1884.
În conțelegeră cu comitetul parochial.

Ioan Sovrea,
protopresbiter.

Nr. 118.

[927] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea unui post profesoral la gimnasiul gr. or. român din Brad, protopresbiteratul Zărandului și anume pentru: Istoria naturală și Geografia, ca studiu principal și una din limbile vii ca studiu auxiliar, prin aceasta se scrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ în cari di se va efepui și alegerea.

Salarul anual împreunat cu acest post e 600 fl. și decenale de căte 100 fl.

Concurenții vor adresa petițiunile lor subscrisului președinte al comitetului gimnasial, instruite cu următoarele documente:

- Că sunt români de religiunea gr. or.
- Că au cunoscute prescrise de art. XXX din anul 1883 §. 30 în combinare cu §. 61.

Din ședința comitetului reprezentanței gimnasiului gr. or. român din Brad.

Brad, în 11 Octombrie 1884.

Vasiliu Damian,
protopp. și președ. comitetului.

Varietăți.

(Himen). Domnul Nicolau Aron, cleric absolut la 13 Noiembrie a. c. își va sărbători cununia cu dăoara Victoria Frates în biserică noastră din Preșmer.

(Himen). Domnul Ioan Buzura, cleric absolut își va sărbători cununia cu dăoara Carolina Barbos, fiica preotului Eustimiu Bărbos, în 4/16 Noiembrie a. c.

(Foc.) Sâmbăta trecută la 11 și 1/2 ore a. m. a izbucnit foc în grajdul dela hotelul „Habermann“ Focul a fost localizat. Paguba causată se dă cu socoteala să fie vr' 150—200 fl.

(Prima orchestră română și chor vocal în România.) Cetim următoarele în „Adevărul“: Printre energie ne mai pomenită — provenită din adevărata dorință pentru progresul musicii în țara noastră, majorul Lămotescu a putut ajunge să pue basă primei formări a unei orchestre române și a unui cor vocal.

Inima fiecărui român trebuie să tresalte de bucurie la audirea acestui fapt, căci am ajuns să avem și noi ceea-ce streinii, în țara noastră, au avut foarte de mult prin concursul nostru.

Prin multele sacrificii materiale și prin devotamentul ce-l caracterizează dl Lămotescu a ajuns să garanteze siguranță societății musicale române Filantropia.

Directiunea orchestrei s'a dat d-lui Demetrescu profesor la conservator; iar directiunea chorului, după rugăciunea și insistența tuturor, s'a conferit de drept dlui Stefanescu, care ar fi de dorit să o primească și să sacrifice căteva din oarele sale pentru progresarea lui.

În curând se va organiza un concert.

(Indreptare.) În numărul 126 al diarului nostru, pagina 2 în corespondență din Budapesta alină 1, rândul 21, în loc de „fiscalii“ e a se ceta „officialii.“

Conspectul operațiunilor Institutului de credit și de economii „Albina“ în Sibiu în luna lui Octombrie 1884.

	Intrate.
Starea cassei din 30 Septembrie 1884	58,725.96
Depuneri	96,405.23
Cambii rescumpărate	268,011.57
Imprumuturi hipotecare și alte împrumuturi	53,890.40
Interese și provisuni	17,519.24
Fondul de pensiuni	330.75
Monetă vândută	62,722.94
Efecte	13,020.25
Couturi curente	37,720.40
Diverse	519.90
	fl. 608,866.64

	Exitate.
Depuneri	77,551.67
Cambii escomptate	295,068.05
Imprumuturi hipotecare și alte împrumuturi	51,745.20
Interese la depuneri	314.79
Contribuții și competențe	241.43
Salarii și spese	2,380.81
Monetă cumpărată	89,973.29
Couturi curente	40,704.54
Diverse	241.65
	fl. 608,866.64

Sibiu, 31 Octombrie 1884.

Visarion Roman,

Iosif Lissai,
comptabil.

Loterie.

Sâmbăta în 8 Noiembrie n. 1884.

Buda: 86 85 16 31 11

Nr. 25.

CONCURS.

Devenind vacanță parochia gr. or. din Cara, protopresbiteratul Clușului, se scrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

- Casă, grădină și sesiunea parochială în preț de 212 fl. 50 cr.
- Dela 90 familii căte ună merită cincisprezece zile sfărmit și căte o zi de lucru, ear dela 24 familii neorustice căte 2 zile lucru în preț de 64 fl.

c) Stola computată în 58 fl. 90 cr. Suma 435. fl. 40. cr.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-și așterne suplicile lor instruite conform legilor din vigoare, în terminul mai sus arătat Oficiul protopresbiteral gr. or. din Cluș.

Cluș, 28 Septembrie, 1884.

În conțelegeră cu comitetul parochial.

V. Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 361.

[922] 3—3

Prolungire de concurs.

Neconcurând nici un individ pe deplin calificat la postul de paroch din Costeni cu venit anual de 250 fl. v. a., pentru care s'a scris al doilea concurs în „Telegraful Român“ Nr. 23 a. c., deci terminul de concurs acuma a treia oară, se prolungește cu 15 zile dela prima publicare, pre baza ordinului consistorial din 28 August Nr. 2892 B. a. c.

Dela oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului.

În conțelegeră cu comitetul parochial respectiv.

Cupșeni, în 1 Octobre 1884.

S. Cupșa,
protopresbiter.

Nr. 203.

[924] 3—3

CONCURS.

Pentru vacanță parochia gr. or. de a III-a clasă din comuna Bertan protopresbiteratul Mediașului, se deschide concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare a acestui concurs, cu care sunt împreunate următoarele emolumente:

Nr. 426. [923] 3—3

CONCURS.

Devenind vacanță parochia gr. or. din Zizin de clasa III din protopresbiteratul I. al Brașovului, se deschide prin aceasta Concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele sunt:

- Dela 37 familii întregi fl. 55.50
- Dela 17 familii văduve fl. 11.25
- Dela 13 neorustici 1 fl. , 13